Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

11 юли 2013 година*

„Директива 2006/123/ЕО — Приложно поле ratione materiae — Здравни услуги — Социални услуги — Дневни и нощни приемни центрове, предоставящи помощ и грижи на възрастни хора“

По дело C-57/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour constitutionnelle (Белгия) с акт от 25 януари 2012 г., постъпил в Съда на 3 февруари 2012 г., в рамките на производство по дело

Fédération des maisons de repos privées de Belgique (Femarbel) ASBL

срещу

Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н A. Tizzano (докладчик), председател на състав, г-жа M. Berger, г-н A. Borg Barthet, г-н E. Levits и г-н J.-J. Kasel, съдии,

генерален адвокат: г-н P. Cruz Villalón,

секретар: г-жа C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 17 януари 2013 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Fédération des maisons de repos privées de Белгия (Femarbel) ASBL, от M. Vastmans, avocate,

— за Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale, от г-н B. Fonteyn, в качеството на представител, подпомаган от P. Slegers и S. Engelen, avocats,

— за нидерландското правителство, от г-жа B. Koopman и г-жа C. Wissels, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от г-н I. Rogalski и г-жа C. Vrignon, в качеството на представители,

* Език на производството: френски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 14 март 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, параграф 2, букви е) и й) от Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 58, стр. 50).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Fédération des maisons de repos privées de Belgique (Femarbel) ASBL [Федерация на частните старчески домове в Белгия] (наричана по-нататък „Femarbel“) и Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale [Обща общностна комисия на регион Брюксел-столица] (наричана по-нататък „COCOM“) относно понятията „здравни услуги“ и „социални услуги“.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 В съображение 7 от Директива 2006/123 се уточнява:

„Настоящата директива установява обща правна рамка, която облагодетелства широка гама услуги, като същевременно отчита отличителните черти на всеки вид дейност или професия и неговата система за регулиране. […] Настоящата директива отчита и други цели от общ интерес, включително опазване на околната среда, обществена сигурност и здраве, а също и необходимостта да бъде съблюдавано трудовото законодателство“.

4 Съображение 22 от тази директива гласи:

„Изключването на здравеопазването от обхвата на настоящата директива следва да включва здравните и фармацевтични услуги, оказвани от професионалисти в сферата на здравеопазването на пациенти при оценка, поддържане или възстановяване състоянието на тяхното здраве, когато тези дейности са включени в рамките на регулирана здравна професия в държавата членка, където се предоставят“.

5 Съображение 27 от посочената директива гласи следното:

„Настоящата директива не следва да обхваща онези услуги в социалната област като настаняване, грижи за децата и подпомагането на семейства и лица в нужда, които се предоставят от държавата на национално, регионално и местно ниво, от доставчици, упълномощени от държавата, или от благотворителни организации, признати за такива от държавата, с цел осигуряване на подкрепа за онези, които са временно или постоянно в нужда, поради недостатъчен семеен доход, частична или пълна липса на независимост, както и за онези, пред които стои риск от маргинализиране. Тези услуги са от изключителна важност с цел гарантиране на основното право на човешко достойнство и са израз на принципите на социална кохезия и солидарност, и не следва да бъдат повлияни от настоящата директива“.

6 Член 2 от същата директива гласи:

„1. Настоящата директива се прилага за услуги, предоставяни от доставчици, установени в държава членка.

2. Настоящата директива не се прилага спрямо следните дейности:

[…]

е) здравни услуги, независимо дали са предоставени чрез здравни заведения и независимо от начина, по който са организирани и финансирани на национално ниво, и дали са публични или частни;

[…]

й) социални услуги по социално настаняване, грижи за деца и подпомагане на семейства или лица, временно или постоянно в нужда, които се предоставят от държавата, чрез доставчици, получили мандат от нея, или благотворителни организации, признати за такива от държавата;

[…]“.

7 Член 4 от Директива 2006/123 предвижда:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

6) „разрешителен режим“ означава всяка процедура, по която даден доставчик или получател на практика трябва да предприеме стъпки, за да получи от компетентен орган официално решение или конклудентно такова, относно достъпа до или упражняването на дейност по предоставянето на услуга“.

8 Член 3 от Директива 2011/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 година за упражняване на правата на пациентите при трансгранично здравно обслужване (ОВ L 88, стр. 45) гласи следното:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

а) „здравно обслужване“ означава здравни услуги, предоставяни от медицински специалисти на пациенти с оглед оценка, поддържане или възстановяване на тяхното здравословно състояние, включително предписването, изпълнението на медицинските предписания и предоставянето на лекарствени продукти и медицински изделия;

[…]

е) „медицински специалист“ означава лекар, медицинска сестра с общ профил, лекар по дентална медицина, акушерка или фармацевт по смисъла на Директива 2005/36/ЕО или друг специалист, упражняващ дейности в сектора на здравеопазването, ограничени до регламентирани професии по смисъла на определението в член 3, параграф 1, буква а) от Директива 2005/36/ЕО, или лице, считано за здравен специалист в съответствие със законодателството на държавата членка по местолечение;

[…]“.

Белгийското право

9 В проекта за законодателно постановление от 21 юни 2007 г. (*Doc. Parl.*, Общо събрание на Общата общностна комисия, 2006—2007 г., B-102/1, стр. 1) се посочва:

„Настоящото законодателно постановление позволява на Общия съвет да провежда надзорна политика по отношение на всички заведения за възрастни хора и да гарантира развитието на широко предлагане на заведения, като се отделя особено внимание на осъвременяването на услугите за тази нуждаеща се от грижи група от населението.

[…] Житейският план е от основно значение при приема на лицата. Те трябва във всеки един момент да могат да участват активно в организацията на живота си“.

10 Член 2 от Законодателното постановление относно заведенията за прием и настаняване на възрастни хора от 24 април 2008 г. (*Moniteur belge* от 16 май 2008 г., стр. 25666, наричано по-нататък „Законодателното постановление от 2008 г.“) предвижда:

„За целите на настоящото законодателно постановление се прилагат следните определения:

[…]

4° заведение за възрастни хора:

[…]

e) дневен приемен център: сграда или част от сграда, независимо от наименованието, която се намира в старчески дом или е свързана със старчески дом и предоставя условия за прием през деня на живеещи по домовете си възрастни хора, които се ползват в този център от съответстващите на тяхното зависимо състояние помощ и грижи;

[…]

g) нощен приемен център: сграда или част от сграда, независимо от наименованието, която се намира в старчески дом и предоставя условия за прием през нощта на възрастни хора, които, макар да живеят по домовете си, се нуждаят от наглеждане през нощта, от помощ и здравни грижи, които не могат да им бъдат осигурени непрекъснато от техните близки“.

11 Член 4 от Законодателното постановление от 2008 г. гласи следното:

„Общият съвет може, след консултиране със секцията, да взема решения относно планирането на всички или част от посочените в член 2, параграф 4° заведения за възрастни хора, с изключение на уредените в член 2, параграф 4°, буква b), β […]“.

12 Съгласно член 6 от посоченото законодателно постановление:

„Забранено е да се открива или експлоатира ново заведение по член 2, параграф 4° или да се открива или експлоатира разширение, с което се увеличава капацитетът за прием или настаняване на съществуващо заведение, без позволително от Общия съвет, ако съответното заведение попада в категория заведения, за която Общият съвет е приел решение за планиране в съответствие с глава II. Предвиденото в първа алинея позволително, което означава, че даден проект е включен в плана, се нарича „специално позволително за откриване и експлоатиране“ […]“.

13 Член 11, параграф 1 от същото постановление предвижда:

„Никое заведение по член 2, параграф 4°, буква a), буква b), α и буква c), d), e), f) или g) не може да започне дейност и никой доставчик не може да предоставя услуги в заведение по член 2, параграф 4°, буква b), α, без предварително да е получил(о) разрешение за това.

Разрешението се предоставя от Общия съвет след консултиране със секцията за период до шест години с възможност за подновяване.

В разрешението, предвидено във втора алинея, се определя максималният брой на възрастните хора, които могат да бъдат настанени или приети в съответното заведение.

За да получи разрешение от Общия съвет, заведението трябва да отговаря евентуално на изискванията, определени от компетентните федерални органи, както и на изискванията, които Общият съвет може, след консултиране със секцията, да определя по отношение на всяка категория от посочените в член 2, параграф 4° заведения.

Тези изисквания се отнасят до:

1° приема на възрастни хора;

2° зачитането на възрастните хора, на техните конституционни и законови права и свободи, като се отчита тяхното здравословно състояние и правото им на живот, съответстващ на тяхното човешко достойнство, включително от гледна точка на интимните и личните контакти […];

3° житейския план, както и условията за участие и уведомяване на възрастните хора или на техните представители;

4° разглеждането и произнасянето по оплаквания на възрастните хора или на техните представители;

5° храната, хигиената и грижите, които следва да се полагат;

6° броя, квалификацията, образователния план, морала и минималните изисквания за присъствие на персонала и на ръководството, както и условията за изискуемия опит, на които това ръководство следва да отговаря;

7° с изключение на заведенията по член 2, параграф 4°, буква b), β, специфичните за заведението норми по отношение на строителството и безопасността;

8° с изключение на заведенията по член 2, параграф 4°, буква b), β, споразумението за прием или настаняване, чието съдържание се определя от Общия съвет.

В споразумението трябва ясно и изчерпателно да са посочени по-специално услугите, които покрива дневната цена, както и разноските, които могат да бъдат фактурирани допълнително или като аванс в полза на трети лица извън дневната цена.

[…]“.

14 Член 13 от Законодателното постановление от 2008 г. предвижда:

„След консултиране със секцията Общият съвет издава временно позволително за осъществяване на дейност на заведенията, които са получили позволително по член 7 […] и са подали първо заявление за разрешение, стига да са изпълнени определените от Общия съвет условия за допустимост.

Позволителното се издава за срок от една година, с възможност за еднократно подновяване, и в него се посочва максималният брой възрастни хора, които могат да бъдат настанени или приети в заведението […]“.

15 Член 19 от посоченото законодателно постановление гласи следното:

„Актовете, с които се предоставя разрешение или временно позволително за осъществяване на дейност, с които се оттегля временно позволително за осъществяване на дейност или се отказва или оттегля разрешение, и такива, с които се закрива дадено заведение, се съобщават на кмета в срок от шестдесет дни. […]“.

16 Що се отнася до изискванията относно дневните приемни центрове, съгласно член 210 от Наредбата на Общия съвет за определяне на изискванията, на които трябва да отговорят заведенията за прием или настаняване на възрастни хора, за да получат разрешение, и за уточняване на определенията за групиране и сливане, както и за специалните изисквания, на които те трябва да отговарят, от 3 декември 2009 г. (*Moniteur belge* от 17 декември 2009 г., стр. 79487, наричана по-нататък „Наредбата от 2009 г.“):

„На възрастните хора, които не могат да се справят сами в ежедневието, се оказва необходимата помощ“.

17 Член 211, първа и втора алинея от посочената наредба предвижда:

„При необходимост за всеки възрастен човек се изготвя лично досие, в което се посочват по-специално датата на посещение на лекуващия лекар, дадените от него указания, лекарствените средства, които трябва да бъдат прилагани, грижите, които трябва да бъдат полагани, и евентуално хранителната диета.

При необходимост в това досие се посочват и всички ползвани от възрастния човек услуги от медицинска сестра или член на помощния медицински персонал, за да се гарантира приемствеността на грижите в дневния приемен център. Отбелязват се и забележките и коментарите на извършилите съответните действия членове на персонала, както и съобщаването им на избраните от възрастния човек доставчици на услуги“.

18 Член 213 от Наредбата от 2009 г. гласи следното:

„Ако е необходимо, медицинска сестра дава или прилага на възрастния човек предписаните от лекуващия лекар лекарствени средства“.

19 Член 216, първа и втора алинея от посочената наредба предвижда:

„Във всеки център се изготвя програма за развлечения и дейности, с които да се стимулира запазването на самостоятелността на възрастните хора и участието им в социалния живот.

Тази програма е изготвена така, че да задоволява ежедневно социалните и културните потребности конкретно на възрастните хора, и по-специално включва дейности, свързани с действия от ежедневието, парамедицината и физическото благосъстояние, здравните обучения и културни дейности и игри. […]“.

20 Що се отнася до изискванията относно нощните приемни центрове, член 238 от Наредбата от 2009 г. гласи:

„В правилника за вътрешния ред задължително се уреждат следните допълнителни въпроси:

[…]

3° начинът, по който възрастните хора могат да се обърнат към лекуващия или помощния медицински персонал от старческия дом, в който се намира центърът;

4° свободният избор на лекари, кинезитерапевти и помощен медицински персонал във връзка с допълнителните грижи спрямо полаганите в заведението […];

5° начинът, по който центърът гарантира приемствеността при прилагането на лекарствените средства на възрастните хора“.

21 Член 242 от посочената наредба предвижда:

„Възрастните хора могат да се ползват от необходимите им помощ, грижи и надзор“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

22 На територията на регион Брюксел-столица COCOM разполага със самостоятелни правомощия по „свързаните с лицата“ въпроси, каквато е политиката по отношение на възрастните хора, като тя упражнява тези правомощия спрямо частноправните субекти, както и институциите, центровете и службите, които поради организацията си не могат да бъдат разглеждани като принадлежащи единствено към Фламандската или Френската общност.

23 В този контекст на 24 април 2008 г. Общото събрание на COCOM приема Законодателното постановление от 2008 г., за да създаде законодателна рамка за всички заведения за възрастни хора.

24 Съгласно член 4 от Законодателното постановление от 2008 г. за изрично уредените в последното заведения, сред които са домовете за обслужване и дневните и нощните приемни центрове, може да се извършва дейност по планиране. В съответствие с член 6 от същото постановление, когато са изготвени такива планове, е забранено откриването или експлоатирането на едно от тези заведения, без това да е позволено от Общия съвет на COCOM.

25 Съгласно членове 11—19 от посоченото постановление, за да може всяко посочено заведение, и по-специално домовете за обслужване и дневните и нощните приемни центрове, да извършват дейност, трябва да е издадено временно позволително за тази цел, а впоследствие да е издадено разрешение. На основание на посочения член 11 Общият съвет на COCOM е приел Наредбата от 2009 г. по-специално за да определи изискванията, на които трябва да отговарят заведенията за прием или настаняване на възрастни хора, за да получат разрешение.

26 На 15 февруари 2010 г. Femarbel иска от Conseil d'État [Държавен съвет] да отмени посочената наредба, като се позовава на противоконституционността на разпоредбите, които служат за право основание на наредбата, а именно разпоредбите на Законодателното постановление от 2008 г., от една страна, относно процедурите по издаване на позволителни или разрешения и тези по планиране, и от друга страна, относно правилата за определянето на прилаганите цени.

27 Тъй като споделя съмненията на Femarbel, Conseil d'État поставя на Cour constitutionnelle [Конституционен съд] три преюдициални въпроса, като първите два въпроса се отнасят до съвместимостта с членове 10 и 11 от Конституцията във връзка с Директива 2006/123 на режимите за предоставяне на разрешение и за планиране, установени с посоченото постановление, за да могат домовете за обслужване и дневните и нощните приемни центрове да осъществяват дейност.

28 В това отношение, като смята, че посочената преценка на съвместимостта изисква предварително да се определи дали разглежданите заведения могат да попаднат в приложното поле на Директива 2006/123, Cour constitutionnelle приема, че това е така в случая на домовете за обслужване. За сметка на това Cour constitutionnelle подчертава, че нито релевантните вътрешноправни разпоредби, нито представените от страните писмени становища позволяват да се разсеят съмненията относно приложимостта на тази директива за дневните и нощните приемни центрове.

29 При тези обстоятелства Cour constitutionnelle решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Следва ли здравните услуги по член 2, параграф 2, буква е) [от Директива 2006/123] и социалните услуги по член 2, параграф 2, буква й) от [нея] да се разбират в смисъл, че са изключени от приложното поле на Директивата дневните приемни центрове съгласно [Законодателното постановление от 2008 г.], доколкото те предоставят съответстващи на зависимото състояние на възрастните хора помощ и грижи, както и нощните приемни центрове по смисъла на същото постановление, доколкото те предоставят помощ и здравни грижи, които не могат да бъдат осигурени непрекъснато на възрастните хора от техните близки?“.

По преюдициалния въпрос

30 С въпроса си запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали член 2, параграф 2, букви е) и й) от Директива 2006/123 трябва да се тълкува в смисъл, че дневните и нощните приемни центрове не попадат в приложното поле на посочената директива, тъй като в тях се предоставят помощ и здравни грижи на възрастните хора.

31 В това отношение следва да се отбележи, че съгласно член 1 от посочената директива във връзка със съображения 2 и 5 от нея тя установява общи разпоредби, с които се цели да се премахнат бариерите пред свободата на установяване за доставчиците в държавите членки и свободното движение на услуги между последните, за да се допринесе за създаването на свободен и конкурентоспособен вътрешен пазар (вж. в този смисъл Решение от 5 април 2011 г. по дело Société fiduciaire nationale d'expertise comptable, C-119/09, Сборник, стр. I-2551, точка 26).

32 В съответствие с член 2, параграф 1 и член 4 от Директива 2006/123 тя се прилага за всяка стопанска дейност, извършвана от самостоятелно заето лице и обичайно осъществявана срещу възнаграждение от установен в държава членка доставчик, независимо дали той е установен трайно и продължително в държавата членка по предназначение, с изключение на дейностите, за които изрично се предвижда, че не попадат в приложното ѝ поле и сред които са

по-специално „здравните услуги“ и „социалните услуги“, посочени съответно в член 2, параграф 2, буква е) и в член 2, параграф 2, буква й) — разпоредби, до които се отнася въпросът на запитващата юрисдикция.

33 В този контекст, за да бъде Съдът полезен с отговора си на запитващата юрисдикция, следва да се уточнят съставните елементи на понятията „здравни услуги“ и „социални услуги“, така че запитващата юрисдикция да може да определи дали и евентуално в каква степен дневните и нощните приемни центрове осъществяват дейности, които не попадат в приложното поле на посочената директива. Всъщност за тези центрове няма да се прилагат установените в Директивата правила само ако те осъществяват основно такива дейности.

34 За да се изясни, на първо място, обхватът на изключението, предвидено в член 2, параграф 2, буква е) от Директива 2006/123, понятието „здравни услуги“ следва да се тълкува с оглед не само на текста на тази разпоредба, но и на целта и мястото ѝ в установената с посочената директива система.

35 На първо място, по отношение на текста на член 2, параграф 2, буква е) следва да се отбележи, че употребеното от законодателя на Съюза понятие „здравни услуги“ се оказва с доста широк обхват, в смисъл че включва свързаните с човешкото здраве услуги, независимо дали са предоставени чрез здравни заведения и независимо от начина, по който са организирани и финансирани на национално равнище, и дали са публични или частни.

36 На следващо място, по отношение на целта и систематичното място на член 2, параграф 2, буква е) от Директива 2006/123 следва да се констатира, че съгласно съображение 22 от последната свързаното със здравните услуги изключение от обхвата на Директивата включва всички здравни и фармацевтични услуги, оказвани от професионалисти в сферата на здравеопазването на пациенти „при оценка, поддържане или възстановяване състоянието на тяхното здраве“, стига тези дейности да са „включени в рамките на регулирана здравна професия в държавата членка, където се предоставят“.

37 Този извод се налага и от Ръководството за прилагане на Директивата за услугите (наричано по-нататък „ръководството“), в което само се добавя, че свързаното със здравните услуги изключение от приложното поле на Директива 2006/123 обхваща дейностите, пряко и тясно свързани със здравословното състояние на хората, и следователно не се отнася до дейностите, предназначени единствено за подобряване на физическото благосъстояние или за релаксация, каквито са осъществяваните от спортните клубове и фитнес центровете. Впрочем това следва и от Директива 2011/24, в член 3, буква а) от която понятието „здравно обслужване“ се определя като „здравни услуги, предоставяни от медицински специалисти на пациенти с оглед оценка, поддържане или възстановяване на тяхното здравословно състояние, включително предписването, изпълнението на медицинските предписания и предоставянето на лекарствени продукти и медицински изделия“.

38 На последно място, това разширително тълкуване на понятието „здравни услуги“ и следователно на обхвата на свързаното с тези услуги изключение от приложното поле на Директива 2006/123 се потвърждава от анализа на установената с посочената директива система.

39 В това отношение следва да се отбележи, че съгласно съображение 7 от посочената директива тя установява обща правна рамка, от която се ползва широка гама услуги, като същевременно обаче отчита отличителните черти на всеки вид дейност и системата ѝ за регулиране, както и други цели от общ интерес, включително общественото здравеопазване. Следователно законодателят на Съюза изрично цели да гарантира запазването на равновесие между, от една страна, целта за премахване на бариерите пред свободата на установяване на доставчиците и свободното

движение на услуги, и от друга страна, изискването за запазване на особеностите на някои чувствителни дейности, по-специално на тези, които са свързани с опазването на човешкото здраве.

40 Националният съд трябва да провери с оглед на тези уточнения дали дейностите, осъществявани основно от дневните и нощните приемни центрове, попадат в обхвата на понятието „здравни услуги“ по смисъла на член 2, параграф 2, буква е) от Директива 2006/123, а оттам и дали посочените центрове са изключени от приложното поле на Директивата.

41 Посоченият съд трябва да провери по-конкретно дали свързаните с полагането на грижи дейности, осъществявани както в дневните приемни центрове по-специално по силата на членове 211 и 213 от Наредбата от 2009 г. (такива дейности са даването и прилагането от медицинска сестра на предписаните от лекуващия лекар лекарствени средства), така и от нощните приемни центрове съгласно член 238 от наредбата (такива са дейностите, извършвани от лекуващия и помощния медицински персонал в съответния старчески дом), действително са насочени към оценка, поддържане или възстановяване на здравословното състояние на възрастните хора, са осъществявани от специалисти в сферата на здравеопазването и представляват основна част от всички предоставяни от тези центрове услуги.

42 На второ място, що се отнася до „социалните услуги“, уредени в член 2, параграф 2, буква й) от Директива 2006/123, от тази разпоредба във връзка със съображение 27 от посочената директива следва, че в обхвата на това понятие попадат само услугите, отговарящи на две кумулативно предвидени условия.

43 Първото условие се отнася до естеството на извършваните дейности, които трябва да са свързани по-специално, както се пояснява и в ръководството, с помощта и подкрепата за възрастните хора, които са временно или постоянно в нужда поради частична или пълна липса на самостоятелност и пред които поради това стои риск от маргинализиране. С други думи, става въпрос за дейности, които са от основно значение за гарантиране на основното право на човешко достойнство и са израз на принципите на социална кохезия и солидарност.

44 Второто условие се отнася до статута на доставчика на услугите, които могат да бъдат предоставяни от самата държава, от благотворителна организация, призната от държавата като такава, или от частноправен доставчик на услуги, получил мандат от държавата.

45 Макар действително в член 2, параграф 2, буква й) от Директива 2006/123 да не се пояснява изрично при какви обстоятелства може да се приеме, че доставчикът е получил мандат от държавата, полезни уточнения в това отношение все пак са дадени в ръководството, в параграф 2.3 от Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, придружаващо Съобщение „Единен пазар в Европа през 21 век“ — Услуги от общ интерес, включващи социални услуги от общ интерес: нов европейски ангажимент“ (COM(2007) 725 окончателен), както и в параграфи 23, 24 и 41 от Резолюция на Европейския парламент от 5 юли 2011 г. относно бъдещето за социалните услуги от общ интерес (2009/2222(INI).

46 Относно съдържанието на посочения мандат следва да се констатира, че както е потвърдено и в ръководството, частноправен доставчик на услуги трябва да се смята за получил мандат от държавата, ако има „задължение“ да предоставя поверените му социални услуги.

47 Както следва и от посочените съобщение и резолюция, от гледна точка на доставчика това „задължение“ трябва да се разбира в смисъл, от една страна, че доставчикът е обвързан да доставя съответните услуги, и от друга — да отговаря на някои специални условия за осъществяване на дейността. С последните се цели по-конкретно да се гарантира, че при предоставяне на услугите са спазени установените изисквания за качество и количество и е

осигурен равният достъп до доставките, като в противен случай по принцип следва да се заплаща съответна финансова компенсация, параметрите за изчисляването на която трябва да бъдат предварително установени по обективен и прозрачен начин (вж. по аналогия Решение от 10 юни 2010 г. по дело Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-140/09, Сборник, стр. I-5243, точка 38 и цитираната съдебна практика).

48 Що се отнася до характеристиките на акта, с който се предоставя мандат, както твърди COCOM в писменото си становище, Директива 2006/123 действително не предвижда задължение за предоставянето му в особена правна форма, така че тези характеристики могат да бъдат различни в отделните държави членки. Трябва обаче да са изпълнени някои минимални критерии, като например да е налице акт, с който по ясен и прозрачен начин на частноправен доставчик на услуги се възлага задължението да предоставя поверените му социални услуги (вж. по аналогия Решение по дело Fallimento Traghetti del Mediterraneo, посочено по-горе, точка 37 и цитираната съдебна практика).

49 Поради това обстоятелството, че национален орган приема мерки, които по съображения от обществен интерес предвиждат за всички оператори от даден икономически отрасъл разрешителен режим и правила за осъществяването на дейност, само по себе си не представлява такъв акт за предоставяне на мандат за целите на член 2, параграф 2, буква й) от посочената директива.

50 Националният съд трябва да провери с оглед на тези уточнения дали дейностите, осъществявани основно от дневните и нощните приемни центрове, представляват „социални услуги“ по смисъла на член 2, параграф 2, буква й) от Директива 2006/123 и поради това попадат в обхвата на предвиденото в тази разпоредба изключение.

51 Посоченият съд трябва да провери по-конкретно, от една страна, дали, както явно следва от член 2, четвърта алинея, букви e) и g) от Законодателното постановление от 2008 г. във връзка с членове 216 и 242 от Наредбата от 2009 г., посочените дейности действително са от социален характер, в смисъл че са насочени към предоставяне на възрастните хора респективно на „съответстващ[ата] на тяхното зависимо състояние помощ“, наред с подходяща програма за развлечения, или необходимата помощ, „ко[я]то не мо[же] да им бъд[е] осигурен[а] непрекъснато от техните близки“. В това отношение следва да се отбележи, че проектът за законодателно постановление от 21 юни 2007 г. може да бъде от полза при такава преценка, тъй като съгласно посоченото в него тези услуги трябва да бъдат предоставяни на „нуждаеща се от грижи група от населението“, за да ѝ се позволи „във всеки един момент […] да участва[…] активно в организацията на живота си“.

52 От друга страна, националният съд трябва да определи дали разрешението, предоставено от Общия съвет на COCOM в съответствие с член 11 от Законодателното постановление от 2008 г., е публичноправен акт, с който по ясен и прозрачен начин на лицата, стопанисващи дневни и нощни приемни центрове, се възлага същинско задължение да предоставят такива услуги, като изпълняват някои специални условия за осъществяване на дейността, и следователно дали такова разрешение може да се разглежда като акт за предоставяне на мандат по смисъла на член 2, параграф 2, буква й) от Директива 2006/123.

53 С оглед на всички тези съображения на поставения въпрос следва да се отговори по следния начин:

— Член 2, параграф 2, буква e) от Директива 2006/123 трябва да се тълкува в смисъл, че свързаното със здравните услуги изключение от приложното поле на Директивата включва всяка дейност, насочена към оценка, поддържане или възстановяване на здравословното състояние на пациентите, стига тя да се осъществява от специалисти, признати като такива съгласно законодателството на съответната държава членка, при това независимо дали

заведението, в което се предоставят услугите, е публично или частно и от начина, по който то е организирано и финансирано. Националният съд следва да провери дали дневните и нощните приемни центрове са изключени от приложното поле на посочената директива с оглед на дейностите, осъществявани в тях от специалисти в сферата на здравеопазването, и на факта, че тези дейности представляват основна част от предоставяните в тях услуги.

— Член 2, параграф 2, буква й) от Директива 2006/123 трябва да се тълкува в смисъл, че свързаното със социалните услуги изключение от приложното поле на Директивата обхваща всяка дейност, отнасяща се по-специално до помощ или подкрепа на възрастните хора, стига тя да се осъществява от частноправен доставчик на услуги, получил мандат от държавата с акт, с който по ясен и прозрачен начин се възлага същинско задължение за предоставяне на такива услуги при спазване на някои специални условия за осъществяване на дейността. Националният съд следва да провери дали дневните и нощните приемни центрове са изключени от приложното поле на посочената директива с оглед на основно осъществяваната от тях дейност по оказване на помощ и подкрепа на възрастните хора, както и на статута им съгласно приложимата белгийска правна уредба.

По съдебните разноски

54 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 2, параграф 2, буква е) от Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар трябва да се тълкува в смисъл, че свързаното със здравните услуги изключение от приложното поле на Директивата включва всяка дейност, насочена към оценка, поддържане или възстановяване на здравословното състояние на пациентите, стига тя да се осъществява от специалисти, признати като такива съгласно законодателството на съответната държава членка, при това независимо дали заведението, в което се предоставят услугите, е публично или частно и от начина, по който то е организирано и финансирано. Националният съд следва да провери дали дневните и нощните приемни центрове са изключени от приложното поле на посочената директива с оглед на дейностите, осъществявани в тях от специалисти в сферата на здравеопазването, и на факта, че тези дейности представляват основна част от предоставяните в тях услуги.

Член 2, параграф 2, буква й) от Директива 2006/123 трябва да се тълкува в смисъл, че свързаното със социалните услуги изключение от приложното поле на Директивата обхваща всяка дейност, отнасяща се по-специално до помощ или подкрепа на възрастните хора, стига тя да се осъществява от частноправен доставчик на услуги, получил мандат от държавата с акт, с който по ясен и прозрачен начин се възлага същинско задължение за предоставяне на такива услуги при спазване на някои специални условия за осъществяване на дейността. Националният съд следва да провери дали дневните и нощните приемни центрове са изключени от приложното поле на посочената директива с оглед на основно осъществяваната от тях дейност по оказване на помощ и подкрепа на възрастните хора, както и на статута им съгласно приложимата белгийска правна уредба.

Подписи